

Asia: VN/28311/2020

Arviomuistio rikosvahinkolaista

1. Yleiset huomiot rikosvahinkolaista

1.1. Onko rikoksen uhrin ja surmansa saaneen henkilön läheisten korvaussuoja rikosvahinkolain perusteella nykyisellään riittävä?

-

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Valtiokonttorin näkemyksen mukaan rikosvahinkolain tarjoama korvaussuoja rikoksen uhrille on nykyisellään varsin kattava eikä laajemmille muutoksille ole tarvetta. Enimmäiskorvauksia koskeva sääntely on sujuvoittanut ja yhdenmukaistanut korvauskäsittelyä sekä lisännyt korvausmäärärahan ennakoitavuutta. Koska enimmäiskorvausten määrät eivät kuitenkaan välttämättä ole kaikilta osin linjassa rikosten törkeysasteen kanssa, voidaan niiden tasoa sekä keskinäistä suhdetta harkita. Erityisesti törkeän väkivaltarikoksen uhrille myönnettävän kärsimyskorvauksen enimmäiskorvauksen taso vaatii Valtiokonttorin käsityksen mukaan tarkastelua.

Merkittäviä vahinkoja kärsineen aseman parantamiseksi Valtiokonttori pitää kannatettavana ehdotusta enimmäiskorvauksen rajoittamisesta koskemaan vain aineettomia vahinkoja. Myös perusvähennyksen poistamista koskeva ehdotus on Valtiokonttorin näkemyksen mukaan perusteltu. Sen sijaan arviomuistiossa ehdotettu maksusitoumusmenettely ei Valtiokonttorin näkemyksen mukaan sellaisenaan sovellu rikosvahinkokorvausjärjestelmään.

Valtiokonttori yhtyy muistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, että uhrin oikeus saada valtion varoista kärsimyskorvausta ei nykyisellään kata kaikkia vakavia henkilöön kohdistuvia loukkauksia. Rikosvahinkokorvauksen tavoitteena on kuitenkin ensisijaisesti henkilövahinkojen korvaaminen ja myös kärsimyskorvauksen ulkopuolelle rajatuista rikoksista mahdollisesti aiheutunut psyykkisen terveydentilan häiriö voi tulla rikosvahinkona korvattavaksi.

Valtiokonttori ei myöskään pidä tarkoituksenmukaisena läheiskärsimyksen palauttamista rikosvahinkolakiin. Kärsimyskorvauksen sijaan rikosvahinkolain nojalla tulisi jatkossakin korvata surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvat terapia- ja muut kustannukset sekä ansionmenetykset tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten mukaisesti.

Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksien laajentaminen on Valtiokonttorin korvaustoiminnan kannalta välttämätöntä. Riittävät tiedonsaantioikeudet sujuvoittavat korvausten käsittelyä sekä helpottavat korvauksen hakijan asemaa, koska Valtiokonttori voisi huolehtia asian ratkaisemiseksi tarvittavien selvitysten hankkimisesta.

2. Rikosvahinkokorvausten enimmäismäärät

2.1. Miten arvioitte arviomuistiossa esiintuotuja rikosvahinkolain perusteella maksettavien korvauskattojen tasokorotuksia?

B) Tasokorotukset ovat kannatettavia vain aineettomien vahinkojen osalta ja yhteiskorvauksen korvauskaton korottamisen sijasta voitaisiin säätää korvauskatto koskemaan vain aineettomia vahinkoja ja sairaanhoito- ja muut kulut korvattaisiin aiheutuneiden kustannusten mukaisesti.

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Valtiokonttori pitää perusteltuna henkilövahingosta aiheutuvien sairaanhoitokulujen sekä sairaanhoitoon liittyvien matka- ja lääkekulujen korvaamista täysimääräisesti. Sairaanhoidona eivät kuitenkaan jatkossakaan tulisi korvattavaksi kuntoutuskulut lukuun ottamatta sairaanhoitoon välittömästi liittyvää lyhytaikaista lääkinnällistä kuntoutusta.

3. Valtiokonttorin maksusitoumus

3.1. Kannatatteko Valtiokonttorin etukäteistä maksusitoumusta rikoksen uhrin ja henkirikoksen uhrin läheisen sairaanhoitokuluina korvattavista terapiakuluista?

Ei

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Valtiokonttorin näkemyksen mukaan maksusitoumusmenettely ei sovellu toissijaisesti korvausjärjestelmiin. Koska rikosvahinkolain nojalla maksettavasta korvauksesta vähennetään, mitä hakija on oikeutettu saamaan muun lain tai vakuutuksen nojalla, tulisi Valtiokonttorin ennen maksusitoumuksen myöntämistä joka tapauksessa selvittää hakijan oikeus ensisijaisista järjestelmistä maksettavaan korvaukseen. Valtiokonttori ei myöskään voisi myöntää maksusitoumusta ennen korvausperusteen selvittämistä, sillä rikosvahinkokorvauksen myöntäminen edellyttää tuomioistuimen ratkaisua tai muuta selvitystä rikoksen tapahtumisesta. Mikäli tästä poikettaisiin terapiakustannusten osalta, jäisi ennalta myönnetyn korvauksen vaatiminen rikoksen tekijältä oikeudenkäynnissä Valtiokonttorin tehtäväksi, mikä edellyttäisi toiminnan lisäresursointia. Myös mahdollisesti väärin perustein myönnetyn korvauksen takaisinperiminen lisäisi hallinnollisia kuluja, minkä lisäksi takaisinperintä olisi korvauksen hakijan kannalta epätoivottavaa.

4. Rikosvahinkolain perusteella suoritettava kärsimyskorvaus

4.1. Tulisiko ja miltä osin rikoksen uhrin oikeutta kärsimyskorvaukseen rikosvahinkolain nojalla laajentaa?

Ei

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Valtiokonttori katsoo, että valtion varoista maksettavan korvauksen tulisi jatkossakin kohdistua pääsääntöisesti henkilövahinkojen korvaamiseen. Jo syrjäntärikosten lisääminen korvauksen piiriin merkitsisi valtiolle lisäkustannuksia, sillä syrjäntärikokseen syyllistynyt yritys on rikoksen tapahduttua usein joko päätyntyn konkurssiin tai muutoin lopettanut toimintansa, jolloin korvausten takaisinperintä osoittautuu tehottomaksi.

4.2. Kannatatteko surmansa saaneen henkilön läheisen oikeutta kärsimyskorvaukseen rikosvahinkolain nojalla?

Ei

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Valtiokonttori pitää perusteltuna nykyistä sääntelyä, joka mahdollistaa henkirikoksen uhrin läheisen oikeuden saada korvausta kuolemantapauksen aiheuttamasta henkilövahingosta johtuvista taloudellisista menetyksistä. Mikäli surmansa saaneen läheisen oikeus kärsimyskorvaukseen kuitenkin palautettaisiin rikosvahinkolakiin, Valtiokonttori pitää tärkeänä, että korvaukseen oikeutettujen piiri rajataan tarkasti kattamaan esimerkiksi alaikäisen lapsen ja hänen vanhempansa.

4.3. Mikä olisi rikosvahinkolain nojalla surmansa saaneen henkilön läheiselle suoritettavan kohtuullisena pidettävän kärsimyskorvauksen enimmäismäärä?

Kärsimyksestä maksettava korvaus ei saisi ylittää törkeän väkivaltarikoksen uhrille kärsimyksestä maksettavaa enimmäiskorvausta. Mikäli mainitun enimmäiskorvauksen tasoa korotetaan, ei läheiskärsimyksestä maksettava määrä kuitenkaan saisi ylittää muistiossa esitettyä 4000 euroa.

5. Korvausten yhteismäärästä tehtävä perusvähennys

5.1. Tulisiko rikosvahinkolain 20 §:n mukainen perusvähennys kumota?

Kyllä

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Mikäli perusvähennystä ei pidetä korvausmenon kannalta välttämättömänä, Valtiokonttori pitää sen poistamista perusteltuna.

5.2. Tulisiko Valtiokonttorin maksamalle korvaukselle asettaa jokin alaraja, mikä?

Kyllä

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Hallinnollisten kustannusten rajoittamiseksi Valtiokonttori pitää tärkeänä, että maksettavalla korvauksella on alaraja, jonka alle jääviä korvauksia ei makseta. Sopivana vähimmäiskorvauksena voitaisiin pitää esimerkiksi 50 – 100 euroa.

6. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudet

6.1. Kannatatteko Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksien laajentamista?

Kyllä

Tarkemmat perustelut ja muutosehdotukset

Valtiokonttori yhtyy arviomuistiossa sen tiedonsaantioikeuksista esitettyyn ja pitää tiedonsaantioikeuksiensa laajentamista välttämättömänä.

7. Muut huomiot

7.1. Muut huomiot arviomuistiosta ja rikosvahinkolaista

Valtiokonttori pitää tarkoituksenmukaisena voimassa olevaa rikosvahinkokorvausjärjestelmää, jossa korvaukseen oikeutetut sekä valtion variosta suoritettavat korvaukset määritellään samojen säännösten mukaisesti niin terrorismin uhrien kuin muidenkin rikosten uhrien osalta. Muistiossa esitetyn mukaisesti uhrin ja hänen läheistensä kannalta ei yleensä ole merkitystä sillä, millä rikoksella vahinko on aiheutettu, mikä tulisi huomioida myös rikosvahinkolain 2 §:ään tehtäviä muutoksia harkittaessa.

Järveläinen Katja
Valtiokonttori